

Slovo k povzbuzení na neděli 6. listopadu 2022, na 32. neděli v mezidobí – C
Biblická čtení: 2Mak 7,1-2.9-14; Ž 17; 2Sol 2,16 – 3,5; Lk 20,27-38

Milé sestry, milí bratři,

smrt, nesmrtelnost duše, vzkříšení těla a život věčný jsou témata těchto dušičkových dnů. Měli jsme slavnost Všech svatých, Vzpomínku na všechny věrné zemřelé, modlíme se za duše v očistci, navštívujeme hřbitovy. Nesmrtelnosti se dotýkala i dnešní biblická čtení.

První čtení bylo ze starozákonní Druhé knihy makabejské. Přeneslo nás do poloviny 2. století před Kristem, do doby makabejského povstání věrných Izraelitů proti sílícímu tlaku helénských vládců stále více omezujících náboženskou svobodu i v každodenním životě. Slyšeli jsme část známého svědectví o **mučednictví sedmi makabejských bratří a jejich matky**. Nebylo sice primárně o nesmrtelnosti, ale o jejich statečnosti a věrnosti. Byla to však právě **víra ve vzkříšení spravedlivých**, která dodávala matce a jejím synům **sílu zůstat věrnými** Božímu zákonu i navzdory mučednictví a tváří v tvář hrozící smrti.

Žalm a druhé čtení také nebyly přímo o nesmrtelnosti, ale o **důvěře v Boha**, který nás – slovy svatého Pavla – ve své dobrotě naplňuje nepomíjející útěchou a radostnou nadějí. Ty však mají – dodejme – svůj poslední důvod a cíl právě v **nesmrtelnosti**, jsou-li nepomíjející.

Evangelijní úryvek již o **vzkříšení mrtvých** hovořil přímo. Jde o Kristovu odpověď na záludnou otázku saduceů. Ti, velekněžská elita tehdejšího Izraele, totiž ve vzkříšení mrtvých nevěřili. A svou typicky rabínskou otázkou, čí bude v nebi manželka sedmi manželů, chtěli Pána Ježíše přivést do úzkých. On proto na ni přímo nedopovídá. **Potvrzuje** však, že **vzkříšení mrtvých** skutečně je a že je **život věčný**, ale že na věčnosti budou nynější vztahy včetně toho manželského tajemně **proměněny**.

Můžeme možná nechat stranou, jak se právě tato Kristova slova v Lukášově podání stala v pozdějších dějinách křesťanství a církve jedním z důležitých textů, z nichž se dokládala hodnota vzdání se manželství pro Boží království, hodnota zasvěceného života: «Jsou totiž rovni andělům» slyšeli jsme. Zkusme zaměřit svou pozornost jen na naše „**dušičkové téma**“.

Touha po nesmrtelnosti a tušení života věčného nějak provází lidstvo po celé jeho dějiny. Vždyť například už **počátky pohřebnictví**, kdy zemřelí byli do zasněžení vybavováni různými tam potřebnými předměty, kdy na jejich hrobech byly obětovány pokrmy, aby na druhé straně měli co jíst, kdy mocní byli na onen svět pohřbíváni někdy i se svými manželkami, anebo kdy si živí zajišťovali posmrtný kult, o něčem takovém **svědčí**. Touha žít, touha nezemřít, úzkost ze smrti, fascinace smrtí, tušení života věčného, touha po něm a s tím vším spojené tušení Boha, to vše v člověku **odnepaměti** nějak je. Jak naznačuje i mnoho dalšího, **nejen pohřebnictví**. Skoro by se chtělo říci, že **existence věčnosti a touha po ní** jsou jednou z oněch podivuhodných **praintuic** člověka provázejících ho od samých počátků lidství. Je to praintuice **plná naděje**, dávající možnost **unést úzkost** z nevyhnutelnosti tajemné smrti.

Víra ve věčnost se proto stala součástí snad všech velkých **náboženských systémů**. Má svůj vývoj, své různici se představy, v čemže by měla spočívat, jak to je s koloběhem životů či individualitou jedné lidské duše, anebo jak je možné věčnosti dosáhnout. Představy se různí, ale víra ve věčnost a touha po ní jako takové jsou součástí **lidské kultury a civilizace**. Člověk tuší, že to, co nazývá **duší**, duchem a životem, je sice na hmotě smrtelného těla závislé, ale přesto z ní neodvoditelné, z ní nevygenerovatelné, proto od ní nějak oddělitelné a **nesmrtelné**.

Ve Starém Zákoně tato víra sice pomalu a postupně, ale jistě krystalizuje, očisťuje se. Od počáteční velké nejistoty ohledně údělu zemřelých a až nevíry ve věčnost (té byli v Ježíšově době svědky právě konzervativní saduceové), přes stále větší očekávání vzkříšení mrtvých spojené s příchodem Mesiáše na konci času, až po rozlišení posmrtného údělu zemřelých na Lúno Abrahámovu a Gehennu.

V Novém Zákoně je víra v nesmrtelnost potvrzena a naděje v ni naplněna **Kristovým zmrtvýchvstáním**. Vždyť formulace «Kristus vstal z mrtvých a my jsme ho potkali» je nejen

nejstarší formulovanou větou textu Nového Zákona, ale i výmluvným svěděním, co člověk v Pánu Ježíšovi našel: Blížkost milosrdného Boha, odpuštění a právě **otevřené nebe**.

A nesčetně dalších Kristových následovníků a následovnic a mnohých dalších pak **z víry v nebe žilo** už během pozemského života. Zvláště intenzivně se to projevilo ve chvílích a situacích, kdy víra ve věčnost a naděje na ni dodávaly člověku **Boží sílu** nést vše těžké a bolestné, sílu nenechat se pohltit zlem, zůstat věrnými Bohu, dobru i sobě. Ne nepodobně sedmi makabejským bratřím a jejich matce.

Milé sestry, milí bratři, **nejde ale až tak o to** si připomenout dějiny víry ve věčnost, jsou ostatně všeobecné známé. Ani nejde primárně o to zopakovat, jak církev formuluje křesťanskou víru ve vzkříšení mrtvých, nesmrtelnost duše, v její dočasnou oddělitelnost od těla ve chvíli smrti, jak formuluje představu nebe, jak očištění, zda je spíše předpeklem či přednebím, anebo jak je to s peklem a s (ne)možností jeho prázdnoty. To vše se můžeme leckde dočíst a hlavně: I navzdory naší víře a představitosti i navzdory církevním dogmatům vše toto, eschatologie stejně musí zůstat do značné míry Božím **tajemstvím**.

Důležitější je **ve víře ve věčnost**, z víry, že je Bůh a že je milosrdný a že Pán Ježíš nám odešel do nebe připravit místo, **opravdu čerpat sílu žít**. Víra a naděje v život věčný určitě **nenegují** časnost a její hodnotu, nechtějí odvrátit naši pozornost od našich povinností a radostí zde na zemi. Jen je relativizují v nejlepší slova smyslu, dávají je **do vztahu** (*in relationem*) s počátkem a cílem všeho, s Bohem: **Víra ve věčnost** – v blažené společenství s Bohem, absolutním Dobrem – chce tak dát naší časnosti její nejlepší **směr**, může nás **zbavit** paralyzujícího **strachu ze smrti** a bolesti ze ztráty blízkých, chce nás povzbudit, proč jediné dobro a láska mají největší smysl, proč víra, naděje a především láska jsou předchutí nebe, **kouskem nebe** na zemi. A proč stojí za to se právě o ně s Boží pomocí **snažit**, a to za všech situací, zvláště v těch nejtěžších.

Věčnost totiž začíná **nějak už zde**. Zároveň je to **časnost**, která z naší strany **spoluurčuje**, jaká bude naše věčnost. A je to **věčnost**, která může **naplňovat** a **kultivovat** naši časnost. Je to **naš život na zemi**, který nám může věčnost otevřít anebo zavřít.

Svébytně a pozoruhodně tyto pravdy – i když z pohledu katolické věrouky možná poněkud neortodoxně – vyjádřila také jedna ne příliš známá rozhlasová hra, komorní drama **Květy Legátové Pro každého nebe**. Vystupují v něm jen dvě postavy: Josef Malec a Anděl. Malec se stane obětí autonehody, zemře a probouzí se v nebi, které je pro každého, ale neví o tom. Myslí si, že je v nemocničním pokoji a že vedle stojící Anděl, jeho anděl strážný, je nějaký nemocniční zřízenec. Ten se stane i pro následující okamžiky jeho průvodcem. Provází ho po nebi, kde je svět velmi podobný tomu dole, protože nebe není v prostoru, ale v srdci každého. Stejně jako na zemi jsou však i reakce pana Malce. Anděl mu sice neustále opakuje, že nyní je v nebi a že se sám musí rozhodnout, zda chce zůstat zde v nebi, ve světě absolutního dobra, anebo odejít pryč, že hranici mezi oběma světy určuje on sám. Malec, na zemi sobec a prospěchář, proto také komunistický funkcionář (hra je z roku 1991), Andělovým slovům vůbec nerozumí, často ho nevybíravě okřikuje, ať mlčí, a vůbec ve všem se i v nebi chová jako na zemi, svůj život si nese s sebou: Neustále něco kritizuje, žije staré křivdy, vyhrožuje, vytahuje se, chce pro sebe to nejlepší, lže, zodpovědnost za nepovedené v životě vždy svaluje na druhé, na někoho jiného. Bez jakékoli sebereflexe, bez jakékoli lítosti a bez jakéhokoli ohledu na druhé. Jenže neustále nespokojenost, zloba, sebeklam, absence lítosti a lež do nebe nepatří. Jímí se Malec nakonec sám rozhoduje, kam chce patřit, v dobrém nebi neumí žít, nebe není schopen přijmout do svého srdce. Hra proto končí jeho nevyslyšeným voláním do samoty. Do samoty pekla, které je v něm samém.

Naštěstí je zde ještě Boží milosrdné odpuštění, obrácení, možnost proměny, Pán Ježíš. Jen se Boží lásce nikdy – zvláště v hodině smrti ne – nesmíme uzavřít. **Kéž bychom nežili a neumírali jako pan Malec...**